

Natzweiler 2015

We staan hier bij in marmer en graniet gegraveerde herinneringen aan mensen die in de Konzentrationslager Natzweiler, ook bekend als Kamp Struthof-Natzwiller, het leven lieten. Een decreet van Nacht und Nebel, gevolgd door een gewetenloze uitvoering ervan, bepaalde hun lot. Afgesloten van de buitenwereld waren de gevangenen bestemd om te verdwijnen, na eerst nog te zijn uitgemergeld in onmenselijke omstandigheden. Er waren mensen die desondanks niet verdwenen. De oudste overlevende getuigen zijn nog onder ons. Het is dus niet zo lang geleden.

Na de oorlog is er een klimaat van optimisme en hoop om de verschrikkingen die hadden plaatsgevonden voortaan te vermijden. In 1945 waren 50 landen vastbesloten als volkeren van de Verenigde Naties toekomstige generaties te behoeden voor het leed van oorlog. Eleanor Roosevelt – weduwe van President Franklin D. Roosevelt, nam het initiatief tot de opstelling van een Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, waaraan vervolgens wereldwijd werd gewerkt.

Sterk was het besef dat minachting voor de rechten van de mens tot barbaarse handelingen hadden geleid, die het geweten van de mensheid geweld aan hadden gedaan. En er was de droom van een wereld waarin de mensen vrijheid van meningsuiting en geloof zouden genieten, zonder vrees of gebrek. Die droom is in de Verklaring verkondigd als het hoogste ideaal van ieder mens...Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren, Aldus de Verklaring.

In 1950, niet lang na die Universele Verklaring werd in Europa het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens opgesteld, dat in 1953 in werking zou treden.

Momenteel zijn 47 landen Partij bij dat Verdrag en is er een permanent Hof in Straatsburg, dat erop toeziet dat de Partijen hun belofte de mensenrechten te respecteren, ook nakomen.

Mensenrechten, zoals

- recht op leven, dus ook het recht niet zomaar te verdwijnen
- het recht niet gemarteld te worden, niet inhumaan te worden behandeld of vernederd
- het recht om niet zonder wettelijke basis van vrijheid beroofd te

worden

- het recht op familieleven en een persoonlijke levenssfeer vrij van inmenging
- het recht van vrijheid van meningsuiting, van godsdienst
- het recht om te vergaderen en om verenigingen te vormen
- het recht om niet gediscrimineerd te worden

Mensenrechten die hier in het concentratiekamp Natzweiler volledig ontbraken.

Mensenrechten, die gerespecteerd moeten worden. In de duizenden zaken die zich tegenwoordig bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aandienen is in de klachten zelden sprake van omstandigheden die vergelijkbaar zijn met de ernst van feiten die zich hier voltrokken. Maar het kwaad is zeker niet voorgoed verdwenen.

Mensenrechten worden soms ingeroepen met vals oogmerk, zoals het beroep op de vrijheid van meningsuiting is aangegrepen om de Genocide te ontkennen. Dat is ook gebeurd in een zaak over dit Kamp. Het antwoord dat in Straatsburg is gegeven is dat de Vrijheid niet mag worden misbruikt om de onderliggende waarden van mensenrechten aan te tasten.¹

Het heeft zin de herinneringen aan de verschrikking van dit kamp levend te houden. Deze Nacht und Nebel in de menselijke geschiedenis mag niet weerkeren, nooit meer.

De herinnering aan degenen wier rechten als mens niet konden worden beschermd, verplicht ons op te komen tegen rechteloosheid, voor de bescherming van de menselijke waardigheid. Die herinnering verplicht.

Jos Silvis,
rechter in het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

¹ Pierre Marais c. France, 31159/96, Commission 24 Juin 1996